

София, понеделникъ 15 августъ 1932 год.

МИРА

Академия на наукитѣ, София —

Основатели: Д-ръ КОНСТАНТИНЪ СТОИЛОВЪ

Издание и собственостъ на Акционерно Дружество „МИРЪ“

„Бачо Киро“ № 7.

Глав. редакторъ Из. П. Пачковъ.

Телеф. № 123.

Абонаментътъ залучва отъ 1 число на месеца въ предплата за год. 300 лв., за 6 м. 150 лв., за 3 м. 80 лв.
За странство 600 лв. за година, 300 лв. за шестъ месеца. Обявления направо въ администрацията по такса:
5 лв. кв. см. на първата страница — адисно, или на втората страница надъ „Новини и съобщения“; 4 лв. кв. см. на първата страница вляво или на втората страница вдясно; 3 лв. кв. см. на 3-та, 4-та, 5-та или 6-та страница; въ хрониката по 12 лв. на редъ; въ рубриката „Новини и съобщения“ 30 лв. на редъ. „Киро“ въ „Новини и съобщения“ 9 лв. на кв. см. Малки обявления за еднѣ пажъ по 1 левъ на дума, за два пажъ по 75 ст. на дума, а за три и повече пажъ по 60 ст. на дума. Всички държавни, окръжни и общински обявления 4 лв. кв. см. Чуждестраннитѣ обявления за първа и втора страница по споразумение, а за останалитѣ страници 4 лв. кв. см. Некролози, конциди, благодарности на първа или втора страница по 3 лв. кв. см.; годишни и външални съобщения на първа страница до 5 реда 50 лв.; годишни и външални съобщения съ поканъ 12 лв. на редъ; за неприемане на изяви дни по 35 лв. до 2 реда, за повече отъ два реда се доплаща по 15 лв. на редъ. На негредплатени поръчки ходъ не се дава. Ръкописи не се връщатъ.

ЕДНО ПЪТУВАНЕ ДО АМЕРИКА

(Пичия болонки и преживявания)

1)

Към края на м. април 1930 година бързият влакът от Париж за Шербург плавно летеше низъ Норманските долини. Слънцето не беше силно, нито и аз доста време стоях на прозореца да наблюдавам новата за мен страна. Предъ очите ми съ часове се мърнаха само ливади и тук-там пасища, нѣкоя фабрика, или нива, но обширни сгради за добитък. Дълго чаках да видя нѣщо друго и като изгубих търпение, влѣзох въ купето, за да попитамъ, защо тия хора нѣмат нива, лозя, или зеленчукови гредини. Оказа се, че въ цѣлата тая област се отглеждатъ породисти крави и населението носѣло млѣкото въ поменатитѣ по-горе фабрики, въ които сж се приготвявали най-хубавитѣ французи сортове сирене и др. млѣчни продукти.

Седнахъ въ купето до моя съпътникъ за Америка Т. Е., представителъ на Хуайтъ Старъ Лайнъ въ България — човѣкъ на младеж, но пъленъ съ младежка жаръ и младежки копнения, остроуменъ, забавенъ и дори оригиналенъ. И накаръ

той е доста енергиченъ. Среду него стоеше другъ, пакъ доста пълничестъ, чужденецъ, а отъ дѣсно — единъ англичанинъ, аташиранъ отъ Компанията къмъ насъ двамата българи — представителя на Лѣвара на Хуайтъ Старъ Лайнъ. Тоя англичанинъ бѣ човѣкъ слабъ, строенъ, високъ, а азъ съ моитѣ 84 кг. държахъ срѣдата между четиримата. Т. Е. постоянно изразяваше своята завистъ къмъ моята, споредъ него, нормална пълнота, а пъкъ азъ и другия съседъ замиждахме на англичанина и по цѣлия път до Шербургъ разговора ни се въртѣше около пълнотата и начинитѣ за ослабване. Решихме съ моя приятелъ да използваме по най-ефикасенъ начинъ великолепнитѣ гимнастически салони на парахода „Мажестикъ“, където, споредъ думитѣ на англичанина, щѣли сме да намѣримъ всевъзможни уреди за ослабване.

Пристигнахме незабелязано въ Шербургъ — красиво градче, уиващо се като змия около своето джгообразно пристанище. Насреща въ океана се изпъчваше въ хоризонта една стара крепостъ за далнобойни оръ-

жия бѣше кашалътъ най-големия параходъ въ свѣта — „Мажестикъ“. Понемъ параходътъ бѣше хвърлялъ котва далече въ океана, специални параходчета ни откараха до великана. Като приближихме, предъ насъ се изпрѣчи гиганта „Мажестикъ“ въ истинския си видъ — съ своитѣ осемъ етажна надъ покръхността, съ великолѣпнитѣ си ресторанти, градини, игрални салони, плацове за тенис, плавалин, библиотеки, кинокартини, бръснарници, печатници и хиляди каюти и други удобни помѣщения за близу 5000 души пътници. Съ други думи единъ малкъ градъ, пътуващъ за Америка...

Азъ съмъ вече въ своята каюта, която по луксъ и удобства не отстъпва по нищо на стаята, която наехъ въ хотелъ въ Пари въ Парижъ — въ нея не липсва студена, топла вода, зана и пр. Следъ като се настанихъ въ каютата, дадохъ си честнитѣ въ гладачницата и излѣзохъ на кувертата да гледамъ какъ ще тръгне тоя гигантъ — гордостъ на човѣшката техника.

Залѣзващото слънце весело блѣстѣше надъ току-що измитата и идеално лѣзната куверта и ласкаво галѣше нѣжнитѣ лица на младитѣ пасажери, които сжщо бѣха нанлѣзли да наблюдаватъ тръгването. На два-три крачки предъ менъ стоеше съ отроненъ погледъ

съ много хубави буйни коси девойка, наблюдаваща веселата игра на чайнитѣ, а тихиятъ океански вѣтрецъ галѣвно развѣвяше златиститѣ ѝ коси. Чайнитѣ ту се издигаха високо надъ океана, прѣсѣйки красиви кръгове, напомнящи думпикитѣ на аеропланитѣ, ту се спускаха стремглаво като стрели, гмуркаха се въ водата и изкопчаха надъ повърхността, плаваха гордо надъ водата. Хубавата девойка ги следѣше съ внимание и постоянно издигаше нагоре или навеждаше своята идеално правилна и маточели отъ албастъръ изваяна шия. Когато се обърна тя къмъ другарката си, която бѣше застанала до мене, за да изрази своето съжаление, че тия дивни чайки иматъ такъвъ грубъ, кресливъ и непринтенъ за ухото гласъ, забелязахъ, че подъ небрежно разхвърленитѣ златисти коси се криятъ две пълни съ нежностъ небесни очи; и още — че чертитѣ на лицето сж правилни, а двѣтѣ ямички на странитѣ ѝ я правѣха извънредно милувидна. Тая девойка-фея прикова вниманието ми и когато тя хвърляше храна и си игреше съ чайнитѣ азъ откъдавахъ моменти, за да я наблюдавамъ. Облѣчена бѣ въ стѣла, тя бѣше не само изящна, стройна и хубава, но въ нея се виждаше една жива натура, отъ която пѣхаше здраве. Говорѣше по английски, ала не приличаше на англичанка,

не предполагашъ да е французѣйка, защото не видѣхъ въ Франция жена съ неподправени устни и венди; а тя бѣше съ чисто лице. Русията да е — казвахъ си на ума — невъзможно е да устои на толкова мили погледи, обилно хвърляни отъ окръжаващитѣ я господа! Сжщо нѣмаше хитритѣ очи на полянката, нито пъкъ температура на италианката или испанката.

Останахъ съ скритото желание да узная не само отъ каква народностъ е, но и да се запозная съ нея.

Споредъ програмата на парахода, за другия денъ вечерта се предвиждаше голѣмъ балъ и, естествено, запознването оставихъ за тогава.

Потегнатото на парахода бѣ величествено. Тоя гигантъ, освѣтленъ отъ лжчитѣ на залезващото слънце, бавно и гордо започна да цепи воднитѣ струи като единъ грамаденъ лебедъ, изоставяйки задъ себе си живописното крайбрѣжие и старата крепостъ. Вълнитѣ, които като делфини се гонѣха и удряха отсѣгани парахода, раздѣляха се на две и чакъ въ далечината се сливаха въ едно, така че се виждаше само бялата пина, която даваше илюзията на градина съ разцѣфналия цѣлия.

Когато брѣга остана далече, повече отъ пътниците слѣзоха въ каютитѣ, а азъ и нѣколцина останахме на палубата, за

да видимъ какъвъ ще бжде хоризонта привечеръ. И, наистина, залѣза на слънцето бѣше необикновено красна — слънчевия огнень кръгъ така отразяваше своитѣ лжчи въ водитѣ на океана и то предъ самия параходъ, че даваше илюзията на нарочно поставенъ прожекторъ, който да освѣтлява нашия страшенъ и пъленъ съ изненади път.

Привечеръ небето стана тъмносиво, сждо и вълнитѣ добиха другъ цѣтъ. Когато започна да се затъмнява, на небосклоне се появи луната, която ми се стори меланхолична и печална. Тя хвърляше своитѣ таинствени лжчи върху съвършено потъмнялитѣ води и страшнитѣ гигантски вълни на океана, които изразяваха най-мрачното и злоещото въ природата.

Първата вечеръ въ парахода не е задълнително явяването на вечеря въ смонингъ. Обаче, въ каютата си намѣрихъ бележка отъ моя съпътникъ, въ която пишеше, че нѣма да отидемъ самички на вечерята, поради което тъкмо когато не ми се обличаше смонингъ, облѣкохъ го и влѣзохъ въ единъ отъ асансоротѣ, който спрѣ предъ входа на широка грамаденъ ресторантъ. Трѣбваше да се слезе пѣт-шестъ метра надолу по една стълба, цѣлата покрита съ хубави персийски килими. Отъ висотата на стъл-

бата се виждаше огроменъ ресторантъ съ наредени маси за около 1000 души, цѣлия постанъ съ килими, а маситѣ съ своитѣ бѣли чисти покривки и сребърни вази съ разкошни екзотични цѣти представляваха една великолепа гледка.

На източната страна на ресторанта имаше естрада за оркестра, а отъ двѣтѣ страни на естрадата разкошни тропически палми образуваха арка. Предъ нѣкои дър маси стоеше по единъ келнеръ (персонала на цѣлия параходъ е 1040 души), всички съ еднакво и чисто облѣкло. Всичкиятъ този блѣсъкъ ме накара да забравя, че съмъ на параходъ. Пристѣпихъ бавно следъ лакея, който ме посрѣщна на стълбата и когато се доближихъ до масата, отредена за насъ, моятъ съпътникъ ме представи на единъ високъ, сухитѣкъ, съ тъмно матово лице и съ интелигентенъ индѣ, приличащъ повече на южанинъ, господи. Каза си името:

„Князь Урусовъ“.

Следъ това те запознахъ съ другъ по-старъ отъ него господинъ съ бѣла коса, бѣло нѣжно лице и такъкъ аристократически видъ — той бѣ бившъ министъръ на просвѣтата въ Русия.

ЕДНО ПЪТУВАНЕ ДО АМЕРИКА

(Лични бележки и преживявания)

2)

Каква игра на съдбата! Като студент в Русия, бях ходил в двореца на Княз Урусов да търся служба — и д. лекар на неговия параход „Пушкин“. Той притежаваше цяла търговска флота. Службата ми бѣ дадена по 70 рубли месечно, обаче, аз я отстъпих на друг студент, а самъ заминах да завеждам единъ холеренъ пунктъ на границата между Донската областъ и Енатинославската губерния, за която служба се плащаше 700 рубли за цялото лѣто и 10,000 рубли осигуровка въ случай на смъртъ, за родителитѣ. И тоя князь, съ когото въ Русия не можехъ и да си помисля да приказвамъ, сега го видяхъ на служба офицеръ въ парахода „Мажестикъ“ и то седналъ до мене, като събеседникъ, в отосле и приятелъ.

Спомнихъ си и говорихъ за много работи въ Русия, обаче, безпокоеше ме мисълта, какво до узнаа дали тия хора, които сж били „вершители судьбы“ въ Русия, сж запознати съ политическия животъ на нашата страна и особено какво знаятъ за моята родна страна — Македония.

Бидейки доста години въ Русия азъ неведнажъ съмъ срѣщалъ учители, чиновници и др. интелигентни хора, които най-сериозно мислѣха, че гърците

сж южни славяни, а народътъ имъ чуе, че си православенъ сѣта те за руснакъ, както турците, а въ колонията Шабо на брега на Акармански лиманъ никакъ не можахъ да убѣдя полицейския приставъ, че азъ съмъ македонски българинъ и само името на Са Кирилъ и Методи го накара да каже „поналуи, да“. Обаче, моитѣ събеседници, представителитѣ на висшата руска класа, които държаха съдбинитѣ на руската земя въ ръцетѣ си, а сжщо носѣха и моралната отговорностъ, за цялото славянство, не приличаха на по-горе описанитѣ — тѣ бѣха добре осведомени за политическия животъ въ България, а Македонския въпросъ го знаяха по-изчерпателно отъ мене. На моитѣ твърдения, че тѣ фаворизираха сърби и гърци презъ Балканската война, стариятъ бившъ министъръ ми отговори искрено и спокойно:

„За насъ бѣше ясно, какво гърци и сърби съ голѣма завистъ гледаха на увеличената България, обаче, българитѣ не биваха по никой начинъ да защитаватъ своята права кауза съ оръжие“.

— А какъ? — го пренюнахъ. Чакайте. Трѣбваше да представятъ на руския арбитражъ, макаръ и тоя арбитражъ да окръстѣше българската земя по

Бардара.

Разправихъ, между другото, на моитѣ събеседници, че ние и двамата сме родени въ Костурско, че нашия е чистъ старобългарски езикъ и че ние останали подъ гръцка властъ само поради алчността на сърбитѣ да творятъ велика Сърбия.

„Положението е било много деликатно — продължи събеседникъ ми — обаче, и българското правителство трѣбваше да положи върховни усилия, за да спре народния гнявъ и отбѣгне войната; тогава симпатитѣ на всички руси, които знаяха неправдата, щѣха да бждатъ на ваша страна, а българите ви сравнително щѣше да бжде много по-малка.“

Говорихъ по-нататъкъ за разнитѣ алияния, които донараха, както нашата, така и гърцката страна до тоя печаленъ край.

Увлеченъ въ политическия разговоръ, азъ малко внимание обръщахъ на ястията, които донасяха, а тѣ бѣха не малко: първо оръ дьовъръ — цѣли три табли съ разнообразни закуски, следъ това четирнадесетъ ладони, всички вкусни, свежи, разнообразни. Вземахъ само по хепка отъ всѣка порция и се нахранихъ, а моя събеседникъ съ голѣмо задоволство изиде всичко донесено. По-късно поднесоха стъкла съ ф р у к т и: грозде, прѣсни прасковия, портокали, ябълки, ароматични банани. Обаче, на моя съпътникъ нѣкой си французинъ му казалъ, въ случай на прѣзидентъ, да яде пѣпешъ,

който не давалъ на се смилане храната и съ това може човѣкъ да яде, безъ да пълнѣе. И сега той нетърпеливо попита келнера:

„Има ли пѣпешъ?“ Следъ нѣколко минути само и пѣпешитѣ бѣха на масата. Ядохме всички. Това после се продължи ежедневно, сутринъ и вечеръ. Но уви, на края не само че не намаляхме, а наддадохме по два килограма.

Следъ като се намечерихме, дойдохъ при насъ капитана и гѣкаря на парахода. Отидохме въ специалния салонъ за кафе. Тука бѣ сжщо много уютно — имаше камина и тежки кожени канапета. Тази вечеръ се прибрахме рано, защото бѣхме изморени отъ пътя.

На другия денъ още сутринта воднесъ ми се първия вестникъ, напечатанъ въ парахода съ радиотелеграмитѣ отъ предишния денъ и нощъ; а радиото съобщава кой победилъ на босъ болъ и футболъ въ Лондонъ и Америка — това бѣ най-любимото нѣщо за американцитѣ. Съ видимо възлание тѣ слушаха за резултатитѣ, което не ми прѣвеше особено впечатление, но после въ Америка ми стана вече ясно, защо се възлужаха толкова тия хора. Въ живота на американеца най-голяма роль играе спорта, риска, играта и борбата.

Следъ прочитане вестника отидохме въ бръснарницата и после на закуска.

Сега вече залата бѣше разредена наполовина, понеже имаше възлание. Нѣкои отъ пасажеритѣ донесоха въ каюти

и, като гълтаха парютата лодки, други смучаха лимони, а трети се обтягаха на тѣй нареченитѣ шезъ лонгове на чистъ въздухъ — за тѣхъ всичко е прекрасно и зловещо. Къмъ закуската първо додохъ нѣкакъвъ си грейтъ фрutti, нѣщо като портокалъ, но горчивъ и блудкаво; него го намиратъ за много полезно, следъ това се редятъ яйца съ пържена славина, риба, масло, разни сирене-та, медъ, мармалади, млѣко съ кафе жакбонъ. Въобще, каквото пожелаешъ имашъ го предъ себе си.

Три часа следъ закуската трѣбваше съ моя съпътникъ по гимнастическия салонъ. Тука използвахъ изкуствения конъ който прави на мѣсто сжитѣ движения, както живъ конъ следъ това велосипедъ на мѣсто, каране лодка на мѣсто, тресене на коремната тлѣстина съ напши, въртящи се чрезъ моторче, въртяще се седло за унищожение на страничнитѣ пояснични тлѣстии, особени уреди за ръцетѣ, лицето и пр. и на края масажиста зи чака за енергиченъ масажъ, следъ което — баня.

Тоя полтразимъ ястимъ денъ, обаче, при обилната храна нищо не помогна — както казахъ по-горе наддадохме по два килограма. И нека се знае отъ всѣки, който иска да отслабне, че отъ гимнастиката ще има полза само тогава, когато нѣма угавдане, иначе самата гимнастика така действава на обмѣната на веществата, че се отваря „вълчи апетитъ“ — адето се утробава и адето

отслабва, получаваме засилване на организма и затеняване. Напротивъ, когато се направятъ томенатитѣ гимнастически упражнения и се яде малко, отслабването върви нормално, безъ да се отрази на сърдцето и само това отслабване е ефикасно и полезно. Отслабването съ разни лѣкарствени сѣдства поне досега не е дало добри резултати. Винагалъ съмъ пациентъ, които вземали екстрактъ отъ щитовидната жлеза и разни други препарати, наистина отслабваха, но кожата имъ ставаше набръчкана, като на старъ човѣкъ, а сърдцето съ анемични шумове.

Въ парахода има и чудесни плавални, където се отнаа следъ масажа. Подиръ оклжаването и разтриката, която масажиста извършва, човѣкъ се чувствува освеженъ и при все че толкова много е ялъ сутринта, отваря се наново ужасенъ апетитъ.

Къмъ единъ часа е обѣда — сжщо както на вечерята съ безброй ястиета. Нѣма по-добро мѣсто за поправка на отслабнали организми отъ парахода: изобилна храна, каквато никъде нѣма и не може да се намери, чистъ морски въздухъ, удобства и голѣми разалечения, стига само слабия да има добъръ стомахъ, да не страда отъ морска болестъ. Между другото ще кажа, че отъ наблюденията ми на парахода констатирахъ, че употреблението на лимони, портокали и др. кисели продукти не помага, както и лежането въ лонгъ-шезитѣ,

при все, че е по-добро отъ лежането въ каютата, където нѣкоя слаба миризма отъ парахода или нѣкой парфюмъ, яде и пр. възбужда повръщане, когато, напротивъ, чистия въздухъ съ своята чистота и прохлада все не дава поне поводъ за повръщане. Мнозина казваха, че като лежали въ специални столове и подигали краката си по-горе отъ главата, се чувствували по-добре. Това до известна степенъ е обяснимо, защото ако повръщането е плодъ на анемия на мозъка, поради отливъ на кръвта къмъ стомаха, то при издигане краката по-високо отъ главата все ще има известенъ приливъ къмъ главата. Азъ винаги съмъ страдалъ отъ морска болестъ, обаче, тоя пътъ не ме хвана. Професоръ Агаджанкянъ въ Парижъ ме увѣряваше, че морската болестъ зависи отъ ушния лабиринтъ и на трѣгане ми даде хапчета, които щедро раздаваха на пасажеритѣ, безъ да имъ помогнатъ нѣщо. Азъ съобрихъ още съ Парижъ и отидохъ на въртележницитѣ, където се въртятъ децата, както у насъ на панзира въ Борисовата градина и тамъ на въртящия се крагъ, на лодкитѣ, на тренжетата, които бързо се движатъ по джгообразни реалси, возихъ се доста на автомобилъ и предполагамъ, че това ме спаси. Нукдно е, обаче, и други да опитатъ това сѣдство за да се извърди вѣрността,

(Следва)

ЕДНО ПЪТУВАНЕ ДО АМЕРИКА

(Лични бележки и преживявания)

3)

Следъ обѣда на втория денъ пушачитѣ отидоха въ специалния салонъ за кафе и пушене; повечето жеки и деца — въ тѣхъ париченни салони, уорингъ, румъ, кждето се четатъ юниги, пишатъ писма и пактни бележки; любителитѣ на игри, облѣчени въ спортни дрехи, въ темнестическитѣ салони, за да се наредятъ на лаунъ тенисъ, крикетъ и много други параконни игри. Тукъ се запознахъ съ норвежци, германци, англичани, негри, полици, руси, чехи и др. и играхме като да сме били отъ години познати. Всѣки на парахода търси познанието на другия. И най-малкия поводъ е достатъченъ да заговорятъ всѣки съ васъ.

Отъ всички дѣти и млади, като се изключатъ чехи и полици, само една госпожица отъ Бостонъ знае нѣщо за България, по-малко имало познати миснонери, който живѣлъ въ България. Останалитѣ, съ които влѣзохъ въ разговоръ, не можаха да си представятъ кжде е България; сжщо не знаеха и за Сърбия, Гърция и Румъния. Когато имъ посочвахъ на картата, за мое удивление, тѣ казаха,

че това сѣмтални за Турция. Докато у насъ всѣки свършилъ III класъ, знае дори кжде е Гватемала, Патагония, Ханти и пр., тия хора не знааха за държави, които преди нѣколко години сж участвували въ Свѣтовната война. Много ме очудваше това, но когато имъ казахъ, че съмъ българинъ отъ Македония и то не само на новопознатитѣ отъ парахода, но и когато отивахъ нѣкъде на гости въ Америка, всички отговаряха, че имъ е приятно да се запознаватъ съ единъ потомъкъ на Александъръ Македонски. Нѣма човѣкъ въ Америка, който да не знае името Александъръ Македонски.

Къмъ 5 часа следъ обѣдъ всички, които желаятъ отиватъ въ залата, наречена тирумъ, да пиятъ чай. Едни келнери носятъ чай, а други таблѣ, пълни съ всевъзможни закуски. Младитѣ, обаче, обикновено оставатъ на куверта и прекарватъ времето въ флиртъ. На флирта въ парахода никой не се очудва. Сѣмта се дори за необходимостъ, за по-леко прекарване празното време. Следъ чай,

едни се нареджатъ въ залата за конни състезания, а други отиватъ въ друга зала за кинематографъ. На коннитѣ състезания обзалагането става, както и на обикновенитѣ, разликата е, че тукъ изкуственитѣ напредватъ или не въ зависимостъ отъ номерата, които отъ една кутия се изкарватъ на специална за случая маса и ако на единъ конъ излизатъ най-много номера, той пристига пръвъ и всички, които залагатъ за тоя конъ, печелятъ паритѣ, които равномерно се разпредѣлятъ на всички печеливши споредъ заложенитѣ пари.

Следъ тази игра всички се разотидоха по каютитѣ си, за да се готвятъ за тържественъ балъ.

Параходътъ „Мажестикъ“ има и специаленъ салонъ за балоуе. По срдцата е оставено едно пространство колкото салона на Военния клубъ въ София, за танць, а отъ страни паркетътъ е покритъ съ персийски килими, надъ които сж поставени маси съ разкошни кресла за почивка на танцуващитѣ и публиката.

Салонътъ бѣ ярко осветленъ. Мажетѣ бѣха облѣчени въ фракове и смокинги, а дамитѣ — блѣстѣха отъ брилянти, скъпи огърлици и разни други накиси — въ бално облѣкло. На масата бѣхъ въ компания съ нѣя сѣлжтницъ, ста-

рихъ министъръ, единъ руснакъ, приличащъ на покойния императоръ Николай II (на края узнахъ, че билъ братовчедъ на императора), лѣкаръ на парахода и капитана, а князь Урусовъ бѣше седналъ срещу насъ въ една срдца отъ млади англичанки. До тѣхъ бѣха на сѣдали и други англичанки. Казаха, че били отъ видни фамилии и голѣми богатѣши, което личеше и отъ склощеноститѣ, съ които бѣха украсени.

Князътъ ме запозна съ тѣхъ и танцувахъ съ всѣка по веднажъ. Всички тия англичанки бѣха високи, кокалести, съ открити гърбове до първия поясъ прешленъ; лопаткитѣ имъ стърчаха като малки криле, прилепени за гърба, рацетѣ сузи дотолкова, че смелетата имъ се очертаваха; устнитѣ на всички начервени дотолкова, колкото бѣ червилото, съ което бѣха ги намазали, а очитѣ свѣтнали, живи-игриви. Когато танцувахъ съ тѣхъ, стърчаха надъ главата ми. Едната отъ тѣхъ — най-високата — имаше много красиво лице, но кокалестата фигура убиваше чара на тоя рѣдко по хубостъ лице. На друга маса, близо до насъ бѣха на сѣдали госпожицата отъ Бостонъ съ близкитѣ си и други американки.

Танцувахъ съ бостонката, която ме запозна съ всички да-

ми на своята маса и станахъ истински паркетенъ кавалеръ. Танцувахъ и младитѣ, но танцувахъ и бабички съ очила на очи, танцувахъ и 70-годишни старци. А моя сѣлжтницъ щѣше да се пукне отъ ядъ, че не се е научилъ въ София поне малко да танцува, та да изкара единъ танць съ хубавата жена на единъ американски милиционеръ, стоящъ до насъ, който често го позаглеждаше. Самитѣ американци на танца гледатъ не толкова като на развлечения, както ние гледаме, колкото на гимнастика. Доколкото можахъ да разбера отъ сазето шестмесечно пребиваване въ Америка, американката е спортистка, подвижна, жива, красива, но безъ трепетния темпераментъ, безъ онова чувство, което тревожи и възбужда — чувството на нашитѣ жени.

Отъ една страна, религиозното възпитание на американката, отъ друга страна темперамента на севернитѣ народи и особено англосаксонската раса, като чели окръжаватъ девичитѣ въ момента на първитѣ ласки, когато бурната страсть на нашитѣ момичета много често ги завлича въ урагана на любовното опиянение и загубване най-ценното за една бждеща майка, която ще има да възпитава пикалѣние — целомъдритѣ. Ето защо строгостта на

родителитѣ у насъ е нѣщо естествено, нѣщо което самия животъ изисква, зашѣ докаже красотата на млада и въ неговия разумъ и способностъ, разума и способността на жената сж въ нейната красота. Красива ли е, тя е умна, тя има държание, дори и глупоститѣ ѝ сж плодъ на духовитостъ. Красива ли е, всички ѝ ласкаватъ, всички ѝ правятъ комплименти и търсятъ нейната дружба. И ако едно такова момиче, подхвърлено на изкушение, нѣма кой да го предохрани отъ собственитъ му заблуждения, то ще се полѣе като млада фиданка отъ вѣтроветѣ на живота, докато единъ денъ посиленъ вѣтръ я превне, тъй че да не може повече да се изправи и зикрепне.

Когато въ балната зала се появи красивото момиче, което още отъ първия денъ всички започнаха да заглеждатъ, старитѣ повече, отколкото младитѣ, особено монтѣ руснаци, веднага изявиха желание да се запознаятъ. Съ одного отъ компанята на туй момиче азъ презъ деия играхъ лаунъ-тенисъ — той ме представи и запозна. Тя танцуваше фокстротъ като леперуда. Когато ме запита кжде съмъ следвалъ медицина (тя знаеше, че съмъ лѣкаръ, защото ѝ бѣхъ представенъ за такъвъ) и когато ѝ казахъ „въ Русия“, ли-

цето ѝ засия, почна тъй да се усмихва, сѣкашъ искаше да ми каже, че ме познава, обаче, вмѣсто думитѣ „познавамъ Ви“ тя ми каза, че била естонка и отлична владѣла руски езикъ — учила се въ Русия, живѣла въ пансионъ. Сега вече между насъ повѣя другъ духъ, станахме по-близки и свободни въ разговоръ. Фокстрота завърши и преди раздѣлата тя ме помоми следующето танго да танцувамъ съ нея. Старитѣ мои сѣлжтници ме очакваха съ нетърпение да знаятъ кое е това момиче — казахъ имъ, че е естонка и князътъ за втория танць тръгна да ѝ каже, обаче, тангото бѣше обещано на менъ.

Следъ танца ѝ поканихъ на нашата маса. Тя дойде, запозна се съ всички; говори по руски съ насъ, а съ капитана — по английски. Князътъ танцува съ нея и всички остинаха възхитени отъ нейното държане, умни приказки и погледи. Ако бѣше нѣкоя грозна, непременно всички щѣха да кажатъ „по-скоро да се махне съ тия бръщолевеници“; такова ѝ бѣха приказнитѣ, обаче, красотата ѝ тъй очарова монтѣ сѣлжтници, че кждето отивахъ азъ съ нея — на разходка, на игра или на кино — и тѣ ме придружаваха, за да слушали „сладкия мелодиченъ гласъ“ и „умнитѣ приказки“

(Следва)

ЕДНО ПЪТУВАНЕ ДО АМЕРИКА

(Лични бележки и преживявания)

4)

Балът завърши късно през нощта. На другия ден сутринта, след закуската, аз бях на кувертата. Времето беше мъглено и на хоризонта се виждаха само гребените на удрящите се вълни. По едно време някой се обади, че видял листовника. Тая малка, може би, заблудена птичка, предизвика оживени коментари: едни казваха, че тя си идва съ паракота, други казваха, че Азорските острови трябва да са наблизо и заблудената въ мъглата листовника е намбрила подслон надъ паракота. Местото отговорише да са близо тия острови, остатъци от тъй трагично загиналата преди хиляди години Атлантида. Какви ли не мисли се рояха въ главата ми. Ние се лутахме въ мъглата надъ злоещъ, безкраен океанъ, а подъ насъ въ дълното на океана прекорва вълния си сънъ цвѣтущата нѣкога държава. Едно вълнение, едно обсъскване съ

и ние можемъ да допълнимъ тоя скритъ около Азорските острови музей.

Потъналъ въ спомени по преданията за Атлантида, бяхъ стреснатъ отъ камбанния звукъ на паракота. Всички около менъ почнаха да се съетатъ и запитахъ — какво ли ще бъде това? Наизлъзоха матрози-тъ, викайки: „Пробна мобилизация за въ случай на опасности!“

Всички се втурнаха по каютите да взематъ спасителните пояси и следъ няколко минути бяхме вече на кувертата до лодките. Показаха ни какъ да туримъ пояса и кой въ коя лодка и на кое място ще седне. Обаче, всички се запитахме защо това да се прави на третия денъ, а не на първия? Едно съмнение, едно смущение и страхъ обхвана всички пасажери.

Не мина единъ часъ и камбаните забиха за молитва: — другъ пътъ на молитва ходѣха само протестантите, обаче,

обладани отъ мрачни мисли за неизвестни скорошни изненади, потърсиха Божиата закрила. Останахъ много удивенъ, когато видяхъ, че службата се извършва отъ лѣкаря на паракота, а въ Иласа я извършвалъ повощника-капитанъ. Така е у протестантите.

Четвъртиятъ денъ ни посрещна съ ясно време, което създаде добро настроение. Сега гледаме вече изгрява на слънцето, безъ тия страшни преживявания, — денъ ясенъ, лѣчащъ. Вълните идваха срещу насъ и гиганта-паракотъ ги целеше така красиво, че отъ двѣтѣ страни на носа бѣлата пѣва отъ разбитите вълни образуваше една хубава бисерна полянка. Съ какво удоволствие се дишаше въздуха, и така хубаво бѣ грѣенето на слънцето!

Тоя денъ като чели всичко насколо бѣ нарочно отредено тъй отъ Бога, за да ни поздравятъ съ първия денъ на Великденъ.

Беликденъ въ океанъ! Изненадата ми бѣ голѣма, когато на кувертата ми донесоха радиотелеграма отъ Сентъ-Луисъ отъ нашите, въ която ме поздравяваха съ свѣтлия празникъ и ми пожелаваха благополучно пристигане. Друга ра-

диотелеграма получихъ отъ Ню-Йоркъ, отъ моя зетъ. И двѣтѣ — бѣха озаглавени тъй: Океанъ, „Мажестикъ“, името и презимето ми. Отъ тукъ още почувствавахъ, че навлизаме вече въ другъ миръ.

Моятъ съпътникъ, който има голѣми връзки въ Америка, получи отъ Акронъ Блай, Гери Индиана, Ню-Йоркъ, Индианополисъ и пр. телеграми. Когато слѣзохме въ залата за закуска, руснаци се цѣлуваха и поздравяваха съ „Христосъ Въскресе“, цѣлувахме се и ние съ тяхъ. Това направи впечатление на всички чужденци около насъ. Това цѣлуване въ Русия наричатъ „Христосване“. Жени-тъ въ компанията не бѣха православни, така, че моя съпътникъ неможа да се похристосва съ кубавата естонка. Следъ закуската отидохме въ специалния ресторантъ на „Мажестикъ“ да продължимъ по руски Пасхалното празнуване. Какви ми спомени възкръсваха въ главите на нашите събеседници! При каква обстановка и разкошъ са посрѣщали своите гости въ палатите си? Шампанското тури край на всичко минало...

Вечерта на бала естонката ни съобщава като курьозъ, че

нейната приятелка, полянката, се е сгодила за единъ отъ чиновниците на паракота и той вече подаль заявление за освобождение отъ служба и щѣл да отиде съ нея въ Чикаго при баща ѝ, тамъ да живѣятъ. Бостонката се сгодила за единъ пасажеръ отъ Южна Америка, пътуващъ за Ню-Йоркъ, а една артистка, испанка, се е сгодила за единъ унгарски еврей, който билъ на разходка въ Унгари и се завръщалъ въ Америка, а за себе си тя откровено ни разказа, че била вече годена за единъ естонецъ-богаташъ, който преди една година билъ въ отечеството си и сега я очаквалъ въ Ню-Йоркъ. Тя не е била особено очарована отъ него, защото не е билъ по нейния вкусъ, но желанието ѝ да пътува и види новия свѣтъ я склонили да се съгласи да стане негова жена. На въпросъ кое не ѝ харесва въ нейния годеникъ, тя отговори, че билъ добъръ, младъ и хубавъ, но не го чувствувала тъй високъ издигнатъ и имжественъ, какъто мислѣ тя би желала да има. Обаче, на пристанището въ Ню-Йоркъ бѣхме свидетели, какъ туй момиче, при вида на годеника си, се хвърли въ обятията му, а се-

мня той ликуваше отъ радостъ, задето туй „идеално“ и, може би, най-умното момиче на свѣта направи такова жертва за него, че остава майка, отечество, приятели и всички минали традиции.

На 6-я денъ следъ обѣдъ ние бяхме вече срещу Ню-Йоркъ. Мѣщс като суша се мѣркаше въ далечината, но безъ бинокълъ не бѣ възможно да се види нищо.

Този, който е страдалъ отъ морска болестъ, чака деня на излизането, като избавление отъ ада, а азъ изпитвахъ една тѣжа, задѣто се раздѣляхъ съ тия чужди за менъ хора въ паракота, хора, които никде на друго мѣсто не мога ги намири и то въ такава близостъ съ мене. Азъ изпитвахъ тѣжа и по необятния океанъ и лагурия небосклонъ, които така мистически действуватъ на душевния миръ на човѣка, че извършватъ цѣлъ превратъ въ философскитѣ му разбирания.

Слънцето съ своите следобѣдни златисти лъчи паскаво галѣше лицата ни, а ние съ напрегнати очи въ биноклите гледахме вече не дивитѣ брѣгове на Колумбовата земя, про-

додени отъ индианците презъ 1623 година на юландитѣ за 25 долара, а величественитѣ вили на Ню-Йоркитѣ милионери, кацнали като замъци въ дивни градини, разположени край океана. Когато вече приближихме града изпръчиха се предъ насъ „Манхата“ съ своите небостъргачи, най-голѣмата американска гордостъ, колосалния и красивъ Бруклинъ, грамадните висщи мостове, подъ които свободно минаваха всички паракоти; и надъ всичко — гордата и мощна статуя на свободата. Препусна ми тя покрай себе си, като чели искаше да каже — злате въ свободната демократична страна, където навсѣкда ще бъдете приети като мили гости.

Навлъзохме въ самото устие на рѣката Худзонъ, водитѣ на която отражаваха въ себе си великолепнитѣ и колосални сгради и всичко околно, те се получаваха едно впечатление, като чели влизаме въ другъ миръ — миръ, който порано можеше да бъде само блануван мечтъ на нашето въображение.